

Problemstillinger forbundet med den nuværende finansiering af professionsbacheloruddannelserne

Notat af Mads Samsing, 18. september 2009

I notatet redegøres for en række problemstillinger, der er forbundet med den nuværende finansiering af professionsbacheloruddannelserne. Notatet er sammenhængende med notatet "Finansiering af professionsbacheloruddannelserne" af 2. september, hvori der redegøres for det nuværende finansieringssystem.

Sammenslutningen af Danske
Socialrådgiverstuderende
Toldbodgade 19B
Postboks 69
1003 København K

www.sdsnet.dk
sds@sdsnet.dk

Underfinansierede uddannelser og institutioner

Flere dele af uddannelsessektoren er i dag underfinansieret. Det er dog ikke et problem, der som sådan er uløseligt forbundet med *systemet*.

Taksterne for professionsbacheloruddannelserne har et efterslæb på ca. 8% i 2010 i forhold til i 2001. Efterslæbet er opstået ved, at Folketinget vedtog en flerårsaftale for 2001-2004, hvor taksterne blev omlagt og en del af takstmidlerne blev omlagt til et kvalitets- og institutionstilskud. Dermed var uddannelserne reelt medfinansierende af aftalen. Flerårsaftalen og dermed kvalitets- og institutionstilskuddet blev forlænget til 2007, men kvalitets- og institutionstilskuddet (ca. 140 mio. kr.) bortfaldt med finansloven for 2008. Som nævnt var kvalitets- og institutionstilskuddet et resultat af en takstomlægning, hvorfor bortfaldet reelt betød en takstreduktion på ca. 5%. De øvrige takstreduktioner skyldes effektiviseringskrav, der er nærmere beskrevet i notatet om den nuværende finansiering af uddannelserne.

Dertil kommer, at CVU'erne og siden professionshøjskolerne i perioden 2004-2007 har modtaget et statsligt tilskud til etableringen og driften af videncentre. Det er en lovbunden opgave for professionshøjskolerne at drive videncentre, men det statslige driftstilskud på samlet set ca. 70 mio. kr. bortfaldt med finansloven for 2008. Enkelte videncentre får dog et statsligt driftstilskud til udgangen af 2009. Et af de mest vellykkede og mest promoverede videncentre er det nationale videncentre for læsning, der modtager et statsligt driftstilskud til udgangen af 2009. Centeret har ikke problemer med at rejse medfinansiering til de enkelte projekter, men centrets fremtid er

usikker, hvis eller når driftstilskuddet bortfalder.

Teknisk set er underfinansieringen ikke som sådan uløseligt forbundet med systemet, men er det på sin vis grundet den politiske puljestyring.

Puljemidler og politisk styring

Det danske uddannelsessystem udgør en meget stor andel af de samlede offentlige udgifter, og det er derfor naturligt med en vis politisk styring. Den politiske styring skal være afbalanceret, men er, når det gælder professionsbacheloruddannelserne problematisk detaljeret. Særligt er den politiske styring af læreruddannelsen, hvor der også er en høj grad af indholdsmæssig styring, omfattende.

Puljestyringen af uddannelserne kan udlægges på to måder. På den ene side giver det mulighed for at afsætte særlige midler til at udbedre en given problemstilling, og afsætte midler til starttilskud til projekter, der på sigt kan finansieres på anden vis, f.eks. som indtægtsdækket virksomhed. På den anden side giver det politikerne mulighed for at fremstå som handlekraftige, og ikke mindst giver det politikerne mulighed for at give indtryk af, at de foretager store investeringer, uden at det reelt er tilfældet.

Puljerne udmøntes normalt for en relativt kort periode. Eksempelvis er der afsat 40 mio. kr. til øget gennemførelse på professionsbacheloruddannelserne i 2009. Midlerne kan dog ikke bruges på den almindelige drift, til trods for, at det gentagne gange er dokumenteret, at kontakten mellem undervisere og studerende har stor betydning for gennemførelsen, og at dette er et driftsspørgsmål. Effekten af de mange midler må antages at være yderst begrænset, men politikerne "har gjort noget".

Kortsigtet puljefinansiering er desuden problematisk for uddannelsesinstitutionerne idet det vanskeliggør langtidspanlægning. Et stort udviklingsprojekt har ofte en længere varighed end ét år, men hvis professionshøjskolens midler til projektet ikke rækker til mere end det ene år, er det tilmed vanskeligt at rejse den nødvendige medfinansiering fra projektets øvrige interessenter som f.eks. kommuner, regioner etc.

Endeligt kan det være meget uigennemskueligt, hvordan puljerne bruges. Det giver ofte anledning til diskussion om, hvorvidt de samme midler anvendes flere gange. Det er eksempelvis diskuteret vedr. globaliseringsmidlerne og trepartsmidlerne.

Reguleringen

Hvert år sker en løn- og prisregulering af de tilskud uddannelserne/uddannelsesinstitutionerne tildeles. Løn- og prisreguleringen er en vægtet regulering, hvor lønudviklingen vægtes med 60% og prisudviklingen med 40%. Finansministeriet fastsætter med hvilken takst tilskuddene skal reguleres.

Med denne form for regulering er der risiko for, at tilskudsreguleringen ikke i tilstrækkelig grad svarer til den faktiske lønudvikling. Gennem de seneste tre år har lønudviklingen været på knap 13%. Takstreguleringen har været noget lavere. Det kræver dog nogle meget detaljerede beregninger for at kunne påvise eventuelle forskelle i løn- og prisudviklingen og reguleringen. Akkurat som vi har svært ved at påvise forskelle, har Undervisningsministeriet svært ved helt at afvise det.

Taxametersystemet

Taxametertilskuddet udgør langt størstedelen af det statslige tilskud til uddannelsesinstitutionerne og tildeles institutionerne med en mindre forsinkelse på baggrund af afholdt aktivitet. Der er visse forskelle uddannelserne i mellem, eks. i forhold til, hvor stor en del af det samlede taxameter til uddannelse (undervisning, færdiggørelse og praktiktaksterne), der først udbetales efter endt uddannelse.

Taxametersystemet tilskynder institutionerne til at sikre, at de studerende består deres eksamener og gennemfører uddannelsen. Systemet er ofte kritiseret for at medføre kvalitetsforringelser, da de studerende skal bestå deres prøver, for at tilskuddet kan udbetales, og at det medfører, særligt i perioder med lave studentertal, at kravene til de studerende sænkes, så flere gennemfører. Det kan dog ikke påvises, at det forholder sig sådan. Hvis det gør, er det måske snarere eksamenssystemet, der ikke er tilstrækkelig velfungerende.

Samlet vurdering af det nuværende finansieringssystem

Det primære problem vedr. finansieringen af uddannelserne i dag er, at uddannelserne og uddannelsesinstitutionerne er underfinansierede, og har været det gennem en årrække. Men der er også problemstillinger, der er forbundet med finansieringssystemet som sådan. Det gælder først og fremmest balancen mellem grundtilskud, taxametertilskud og puljebevillingerne.

Desuden bør der med jævne mellemrum gennemføres takstefterstyr, så eventuelle forskelle på takstreguleringen og den reelle løn- og prisudviklingen, der måtte være bygget op over en årrække, kan udbedres.

De lave takster, den uhensigtsmæssige balance mellem grundtilskud, taxametertilskud og de ofte kortsigtede puljebevillinger, stiller uddannelsesinstitutionerne i en vanskelig situation, og gør det svært for bestyrelser og ledelser lokalt, at foretage fornuftige langsigtede prioriteringer, og rejse den nødvendige medfinansiering til udviklingsprojekter af et vist omfang.